

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 22.10.2004
KOM(2004) 694 slutlig

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET

Uppföljning av vitboken Nya insatser för Europas ungdom: åtgärder som vidtagits inom ramen för det europeiska samarbetet på ungdomsområdet

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1.	Inledning	3
2.	Det europeiska samarbetet på ungdomsområdet.....	3
2.1.	Processen.....	3
2.2.	Ramarna för det europeiska samarbetet på ungdomsområdet.....	4
3.	Den öppna samordningsmetoden på ungdomsområdet.....	5
3.1.	Genomförandet av den öppna samordningsmetoden	5
3.2.	De fjorton gemensamma målen för den öppna samordningsmetoden.....	6
3.3.	Lägesbeskrivning över genomförandet av den öppna samordningsmetoden	6
4.	Förstärkning av ungdomsaspekten på andra politikområden.....	7
4.1.	Livslångt lärande	7
4.2.	Sysselsättning och social integration	8
4.3.	Kampen mot rasism och främlingsfientlighet	8
4.4.	Ungdomars oberoende	8
4.5.	Lägesbeskrivning av hur ungdomsaspekten beaktas inom andra politikområden	8
5.	Andra initiativ och insatser i samband med genomförandet av vitbokens prioriteringar	9
5.1.	Delaktighet	9
5.2.	Information.....	9
5.3.	Volontärtjänstverksamhet	10
5.4.	Bättre kunskaper om ungdomars situation.....	10
5.5.	Ett nytt EU-program för ungdomar.....	10
6.	Slutsatser	10

1. INLEDNING

Sedan i slutet av 1980-talet har Europeiska unionen utformat ungdomsprogram. Men inte förrän i november 2001, när kommissionen offentliggjorde vitboken *Nya insatser för Europas ungdom*¹, började en politik för samarbete på ungdomsområdet att utvecklas. Genom det samarbete på området som inleddes genom vitboken, bland annat införandet av en öppen samordningsmetod, kunde debatten om ungdomsfrågor utvidgas och fördjupas på europeisk och på nationell nivå, och även bland huvudaktörerna själva: ungdomarna.

Den dynamik som skapades genom arbetet med denna vitbok fick ett nytt uttryck när Europeiska rådet i juni 2004 antog fördraget om en konstitution för Europeiska unionen, där det förutses att den rättsliga grunden för ungdomspolitiken ska utvecklas.

Även av kommissionens förslag till nya budgetramar efter 2006² framgår att politik och insatser för ett aktivt medborgarskap, bland annat för europeiska ungdomar, kommer att stärkas i framtiden. Det är rådets och det nyvalda Europaparlamentets uppgift att befästa och utveckla dessa riktlinjer, och kommissionens uppgift att omsätta dem i praktiken, bland annat inom ramen för det kommande programmet *Aktiv ungdom*³.

Eftersom ett nytt skede nu inleds i ungdomspolitiken anser kommissionen att det är lämpligt att göra en lägesbeskrivning över de åtgärder som vidtagits sedan vitboken offentliggjordes, dels av det uppdrag som rådet uttryckligen har gett kommissionen, dels av de åtaganden som gjorts när det gäller alla aktörer i denna process, främst ungdomarna.

Detta dokument är en uppföljning av uppmaningen i rådets resolution i juni 2002 om ramar för det europeiska samarbetet på ungdomsområdet⁴. I resolutionen uppmanade rådet kommissionen att utarbeta en utvärderingsrapport om ramarna för samarbetet, innehållande en utvärdering av den öppna samordningsmetoden och, vid behov, förslag till ändringar av denna metod. Enligt den preliminära tidsplanen planerades att rådet skulle granska denna rapport under 2004.

2. DET EUROPEISKA SAMARBETET PÅ UNGDOMSOMRÅDET

2.1. Processen

I vitboken angavs de viktigaste ungdomspolitiska utmaningarna i ett sociodemografiskt perspektiv på europeisk nivå, vilket präglas av såväl en ökande obalans mellan ungdomar och äldre som ungdomars förändrade levnadsvillkor, och detta vid tidpunkten för den allra största utvidgningen av Europeiska unionen i en alltmer internationaliserad miljö.

¹ KOM(2001) 681 slutlig, 21.11.2001.

² KOM(2004) 101 slutlig, 10.2.2004.

³ KOM(2004) 471, 14.7.2004.

⁴ EGT C 168, 13.7.2002.

Vitboken utarbetades i ett omfattande samråd med ungdomar, eftersom man hade en önskan att få medborgarna att medverka i de beslut som berör dem och på så sätt bidra till att de kommer närmare de politiska institutionerna.

I vitboken framträdde en ny ungdomspolitisk ambition med förslag om att ge Europeiska unionen nya ramar för samarbetet på ungdomsområdet. Den skulle dels vara ambitiös och infria ungdomars förväntningar, dels vara realistisk och fastställa prioriteringar med respekt för de olika befogenhetsnivåerna.

Europaparlamentet⁵ stödde förslagen i vitboken och genomförandet av åtgärderna. Även Europeiska ekonomiska och sociala kommittén⁶ och Regionkommittén⁷ stödde förslagen och genomförandet av åtgärderna i vitboken.

Vitboken var en vändpunkt när det gäller sättet att gripa sig an ungdomspolitiken. De viktigaste delarna i kommissionens analys på ungdomsområdet har visat sig vara riktiga och prioriteringarna har bekräftats av forskare, nationella myndigheter och ungdomsorganisationer.

Den är fortfarande en referens inom såväl EU som andra europeiska länder och övriga världen. Ungdomarnas situation fortsätter dock att förändras. Man bör därför snarast undersöka vilka prioriteringar som bör göras under kommande år.

2.2. Ramarna för det europeiska samarbetet på ungdomsområdet

Ramarna för det europeiska samarbetet på ungdomsområdet upprättades genom rådets resolution i juni 2002 med utgångspunkt i kommissionens vitbok. De består av följande två delar som kompletterar varandra:

- a) Tillämpning av den öppna samordningsmetoden på de tematiska prioriteringar som är specifika för ungdomsområdet.
- b) Ökat hänsynstagande till ungdomsfrågor i övrig politik.

Genom resolutionen befasts följande principer: en flexibel metod, icke-diskriminering, lika möjligheter, ungdomars medverkan och anknytande av kandidatländerna till ramarna för samarbetet.

De fyra tematiska prioriteringar som föreslås i vitboken – i) delaktighet, ii) information, iii) volontärtjänst för ungdomar, iv) bättre kunskaper om ungdomars situation – anges i resolutionen som prioriteringar inom ramen för den öppna samordningsmetoden. Även de förfaranden som därefter ska leda till att rådet och medlemsstaterna antar gemensamma mål tas upp där. I resolutionen föreslås även mekanismer för uppföljning av arbetet med att uppnå målen.

Där anges också vilka politikområden och program som behöver ges en förstärkt ungdomsdimension: utbildning och livslångt lärande, rörlighet, sysselsättning och social integration samt kampen mot rasism och främlingsfientlighet. I resolutionen

⁵ Betänkande nr A5-0126/2002, 19.4.2002.

⁶ EGT C 149, 21.6.2002.

⁷ Yttrande nr 389, 17.7.2002.

noteras också kommissionens planer på att inrätta en arbetsgrupp med uppgift att diskutera frågan om ungdomars oberoende i samhället.

3. DEN ÖPPNA SAMORDNINGSMETODEN PÅ UNGDOMSOMRÅDET

3.1. Genomförandet av den öppna samordningsmetoden

I enlighet med resolutionen skickade Europeiska kommissionen i juli 2002 ut frågeformulär om delaktighet och information till medlemsstaterna och till kandidatländerna. Ett år senare skickade den även ut frågeformulär rörande volontärtjänst och frågan om bättre kunskaper om ungdomars situation.

Kommissionen har granskat alla svar, skrivit sammanfattande rapporter och utarbetat förslag till gemensamma mål med åtgärdsområden.

Kommissionen har på europeisk nivå anordnat samråd med de viktigaste aktörerna när det gäller frågeformulären, de sammanfattande rapporterna och förslagen till gemensamma mål. Europeiska ungdomsforumet⁸ har rådfrågats systematiskt, dock utan att andra samrådsmetoder har uteslutits, vilket även var fallet vid ungdomskonferenserna (se punkt 5.1). Allt efter vilka teman som behandlats och de möjligheter som funnits har även nätverket av forskare med ungdomsspecialisering samlats till konferenser som anordnats av rådets ordförandeskap.

Kommissionen lade fram de gemensamma målen för delaktighet och för information till ungdomar i april 2003⁹. Rådet antog dessa mål genom sin resolution i november 2003¹⁰.

Förslagen till gemensamma mål för volontärtjänst¹¹ och för bättre kunskaper om ungdomars situation¹² antogs av kommissionen i april 2004. De torde bli föremål för rådsresolutioner i november 2004.

För att komplettera och stödja arbetet med de gemensamma mål som rådet antar har en särskild roll tilldelats det möte som hålls mellan generaldirektörerna med ansvar för ungdomsfrågor och som fungerar som ett informellt forum för politisk dialog och politiskt samråd.

Tre arbetsgrupper har börjat arbeta med följande frågor: delaktighet på lokal nivå, information, ungdomars engagemang och erkännandet av detta. Genom dessa arbetsgrupper är det tänkt att utbytet av god praxis ska främjas så att arbetet med att uppnå de fastställda målen stöds och påskyndas. Resultaten kommer att utnyttjas för arbetet med att uppnå målen på nationell nivå och för utarbetandet av de rapporter som medlemsstaterna har åtagit sig att lägga fram i slutet av 2005. De skulle också

⁸ <http://www.forumjeunesse.org/fr/> - Europeiska ungdomsforumet är en internationell organisation som består av nationella ungdomsråd och internationella icke-statliga ungdomsorganisationer som företräder ungdomars intressen i hela Europa. Det är det enda forum i Europa som företräder ungdomsorganisationer vid internationella institutioner, bland annat Europeiska unionen, Europarådet och Förenta nationerna.

⁹ KOM(2003) 184 slutlig, 11.4.2003.

¹⁰ EUT C 295, 5.12.2003.

¹¹ KOM(2004) 337 slutlig, 30.4.2004.

¹² KOM(2004) 336 slutlig, 30.4.2004.

kunna tjäna som utgångspunkt för behandlingen av dessa frågor av rådets grupp för ungdomsfrågor och av ministrarna själva.

3.2. De fjorton gemensamma målen för den öppna samordningsmetoden

Kommissionen har föreslagit fjorton gemensamma mål. Av dessa berör fyra bättre kunskaper om ungdomars situation, medan tio inriktas direkt på ungdomar:

- För att skapa gynnsamma förutsättningar för att ungdomar ska kunna engagera sig aktivt i samhället har rådet antagit tre mål för **delaktighet** som gäller ungdomars medverkan i lokalsamhället, ungdomars medverkan i den representativa demokratin och utbildning i delaktighet.
- När det gäller **information** till ungdomar – som är en förutsättning för delaktighet – inriktas de tre mål som rådet antagit på tillgången till information, systemens kvalitet och möjligheterna till en ökad ungdomsmedverkan i utformningen och spridningen av information.
- **Volontärtjänstverksamhet** finns i alla medlemsstater i skilda former. Europeiska volontärtjänsten blir samtidigt alltmer populär inom programmet Ungdom. De mål som kommissionen har föreslagit syftar till att utveckla denna verksamhet i all dess mångfald, att underlätta för fler människor att kunna delta i sådan verksamhet samt att främja och få den personliga och kollektiva nyttan med denna verksamhet bättre erkänd.
- Den politiska diskussionen och de politiska insatserna måste kunna stödja sig på en **bättre förståelse för och ökade kunskaper om ungdomar**. De två första mål som kommissionen har föreslagit inriktas på kartläggning och uppdatering av befintliga kunskaper, i första hand om de prioriterade ungdomsfrågorna, därefter om andra frågor som är av intresse för ungdomar. De två följande målen inriktas däremot dels på kvalitet i fråga om metoder och redskap, dels på främjande av utbyten och dialog samt nätverksbyggande.

3.3. Lägesbeskrivning över genomförandet av den öppna samordningsmetoden

De nya ramarna för europeiskt samarbete har blivit en realitet och kommissionen har fullgjort alla sina åtaganden. Ungdomsområdet har nu blivit ett politikområde inom vilket alla aktörer är mobiliserade, deltar i en dialog och samarbetar.

Genom att man valt en flexibel, öppen samordningsmetod som är anpassad till ungdomar, har man kunnat utforma en sammanhängande arbetsplan och fastställa politiska prioriteringar för insatserna. Dessa europeiska prioriteringar tjänar också som en referens när de nationella prioriteringarna fastställs.

Genom denna arbetsmetod har de nationella myndigheterna kunnat mobiliseras samtidigt som insatser inriktade på ungdomar har fått ett politiskt genomslag. Genom den arbetsgång som fastställs i arbetsplanen har de olika ordförandeskapen kunnat bidra till att påskynda arbetet med att förverkliga målen, något som medlemsstaterna ansvarar för.

Den öppna samordningsmetoden på ungdomsområdet skiljer sig dock från öppna samordningsmetoder på andra områden på följande två punkter:

- De fastställda målen är kvalitativa och innehåller ännu inte några kvantitativa siffror (referensvärden).
- Genomförandet av målen, som överläts till medlemsstaterna själva, är inte föremål för några nationella handlingsplaner med samordning på europeisk nivå.

Utan att ifrågasätta de val som visat sig nödvändiga om man ska kunna åstadkomma ett enhetligt tillvägagångssätt för genomförandet av de nya samarbetsramarna, bör man dock undersöka om metoden ger den balans som krävs mellan flexibilitet och effektivitet.

Medlemsstaternas arbete med att förverkliga de gemensamma målen är avgörande för hur framgångsrik den öppna samordningsmetoden blir. Varje medlemsstat bör utifrån situationen i det egna landet utforma en handlingsplan i syfte att uppnå de mål man har kommit överens om.

Slutligen är samrådet med ungdomar mycket viktigt på alla nivåer, såväl på europeisk som på nationell nivå, och i de olika etapperna av förfarandet (t.ex. svar på frågeformulär, utformning och uppföljning av åtgärder på nationell nivå och rapporter till kommissionen).

4. FÖRSTÄRKNING AV UNGDOMSASPEKTEN PÅ ANDRA POLITIKOMRÅDEN

Vissa politikområden har stor inverkan på ungdomars liv, särskilt de politikområden som togs upp som prioriterade i vitboken och som även rådet nämnde i sin resolution i juni 2002, nämligen utbildning och livslångt lärande, rörlighet, sysselsättning och social integration, kampen mot rasism och främlingsfientlighet samt ungdomars oberoende ställning som medborgare. Följande insatser har utformats på europeisk nivå:

4.1. Livslångt lärande

Rådets arbetsgrupp för ungdomsfrågor lämnade ett bidrag till rådets resolution i juni 2002¹³ om livslångt lärande. I denna erkänns värdet av icke-formell och informell utbildning genom ungdomsverksamhet utanför det formella utbildningssystemet.

En uppföljning har gjorts inom ramen för genomförandet av arbetsprogrammet för utbildningssystemens mål¹⁴ och Köpenhamnsförklaringen om ett närmare europeiskt samarbete inom allmän och yrkesinriktad utbildning¹⁵.

Företrädarna för Europeiska kommissionen har även utarbetat ett gemensamt arbetsdokument med företrädarna för Europarådet¹⁶, och anordnat ett

¹³ EGT C 163, 9.7.2002.

¹⁴ http://europa.eu.int/comm/education/policies/2010/et_2010_en.html

¹⁵ http://europa.eu.int/comm/education/copenhagen/index_en.html

¹⁶ http://www.coe.int/T/E/Cultural_Co-operation/Youth/2._Priorities/research_partnership.asp#TopOfPage

forskarseminarium i frågan om erkännande och validering av utbildning på ungdomsområdet¹⁷.

4.2. Sysselsättning och social integration

Rådets arbetsgrupp för ungdomsfrågor bidrog under 2003 till arbetet i sysselsättningskommittén, vilket skulle säkra att även ungdomarnas situation beaktades i samband med revideringen av den europeiska sysselsättningsstrategin och riktlinjerna för denna.

I maj 2004 antog rådet (ungdom) en resolution om ungdomars sociala integration där det bland annat förespråkar att ungdomar med sämre förutsättningar ska prioriteras inom ramen för den öppna samordningsmetoden rörande kampen mot social utestängning.

4.3. Kampen mot rasism och främlingsfientlighet

I maj 2004 antog rådet ett uttalande om rasism och intolerans bland ungdomar¹⁸ och fastställde där en handlingsplan som skulle gälla fram till slutet av 2005.

Kommissionen har utvecklat sitt samarbete med Europeiska centrumet för övervakning av rasism och främlingsfientlighet¹⁹ och har lämnat stöd till många projekt mot rasism och främlingsfientlighet genom programmet Ungdom, bland annat en europeisk webbplats för ungdomar mot rasism och främlingsfientlighet²⁰.

4.4. Ungdomars oberoende

Kommissionen anordnade i oktober 2003 ett seminarium om ungdomars oberoende med experter från olika ämnesområden. Det är en komplicerad fråga som gäller såväl ungdomars ekonomiska oberoende som deras fria val när det gäller livsval och deras personliga utveckling. Ungdomars oberoende kan kopplas till andra politikområden som utbildning, sysselsättning, social trygghet och ekonomisk trygghet. Förslag till insatser lades fram i maj 2004 inför generaldirektörerna på ungdomsområdet, och dessa godkände förslagen.

4.5. Lägesbeskrivning av hur ungdomsaspekten beaktas inom andra politikområden

De olika politikområden som i vitboken angavs som prioriterade har alla ägnats särskild uppmärksamhet så att ungdomsfrågorna beaktas inom dessa politikområden.

Genom de initiativ som tagits är det nu möjligt att skapa förbindelser som kan underlätta det nödvändiga samspelet mellan olika metoder, handlingsplaner och program.

Resultaten är uppmuntrande, men de första erfarenheterna visar på följande:

¹⁷ <http://www.training-youth.net/>

¹⁸ Uttalande från rådet och företrädarna för medlemsstaternas regeringar, församlade i rådet, om rasism och intolerans bland ungdomar (9405/04 av den 28 maj 2004).

¹⁹ <http://www.eumc.eu.int/eumc/index.php>

²⁰ <http://www.d-a-s-h.org>

- Om man ska kunna påverka ungdomar krävs en bättre inblick i deras situation i förhållande till dessa politikområden. Därför är det viktigt att skaffa sig bättre kunskaper om ungdomsområdet.
- Det är nödvändigt att mobilisera alla ansvariga (politiker och ungdomsorganisationer) på alla nivåer (lokal, regional, nationell och europeisk) om verklig effektivitet ska kunna uppnås.

5. ANDRA INITIATIV OCH INSATSER I SAMBAND MED GENOMFÖRANDET AV VITBOKENS PRIORITERINGAR

Utöver de insatser som rådet angav i sin resolution har kommissionen åtagit sig att förstärka EU:s politiska insatser på de områden som angavs som prioriteringar i vitboken.

5.1. Delaktighet

Ungdomars delaktighet är ett politiskt mål och det behandlas som sådant inom ramen för den öppna samordningsmetoden. Men den är också en princip som ska styra goda styrelseformer på europeisk nivå. Därför har följande insatser gjorts:

- Kommissionen har anordnat en direkt dialog med ungdomar och deras organisationer vid varje etapp i förfarandena inom den öppna samordningsmetoden.
- Genom konferenser som anordnats tillsammans med rådets ordförandeskap i frågor som rör ungdomars delaktighet och volontärtjänstverksamhet har en regelbunden och strukturerad dialog kunnat föras mellan ungdomar, myndigheter och politiker.
- Kommissionen har lämnat stöd till initiativ som syftar till att få ungdomar att aktivt medverka i debatter och i utarbetandet av den europeiska konstitutionen (YOUTH 2002, ungdomskonventet i juli 2002).

Med sikte på nya ungdomssatsningar har kommissionen offentliggjort två inbjudningar att lämna projektförslag för pilotprojekt som gäller delaktighet²¹ och för nätverksbyggande mellan projekten.

5.2. Information

Europeiska ungdomsveckan mellan den 29 september och den 5 oktober 2003²² gav möjlighet att utnyttja såväl de politiska insatser som gjorts för ungdomar på europeisk nivå och i medlemsstaterna som resultaten av programmet Ungdom, genom en rad evenemang i Europaparlamentet, kommissionen och i hela EU.

²¹ EUT C 140, 14.6.2003 och EUT C 113, 30.4.2004.

²² http://europa.eu.int/comm/youth/youthweek/index_en.html

Invigningen av den europeiska ungdomsportalen²³ i maj 2004 var slutet på ett långt arbete för att i enlighet med vitboken ge europeiska ungdomar lättillgänglig och användbar information av god kvalitet.

5.3. Volontärtjänstverksamhet

Kommissionen anordnade tillsammans med det italienska ordförandeskapet i rådet i november 2003 en konferens om allmännyttiga tjänster i Europa, med syftet stärka samarbetet mellan dessa tjänster på europeisk nivå²⁴.

5.4. Bättre kunskaper om ungdomars situation

Kommissionen har offentliggjort resultaten av två Eurobarometerundersökningar, den ena 2001 för EU-medlemsstaterna²⁵, den andra 2003 för de dåvarande kandidatländerna²⁶. Resultaten bekräftade att ungdomars intresse för Europa gick hand i hand med en viss misstro mot traditionella politiska institutioner.

Forskare som arbetar med ungdomsfrågor medverkade vid utarbetandet av vitboken och förslagen till gemensamma mål samt deltog i ordförandeskapens konferenser och arbetet i gruppen för ungdomars oberoende.

Genom en överenskommelse mellan kommissionen och Europarådet kunde man dels fortsätta arbetet med att upprätta en databas om ungdomspolitik, dels utveckla och berika de analyser och uppgifter som rör prioriteringarna inom den öppna samordningsmetoden.

5.5. Ett nytt EU-program för ungdomar

Den 14 juli 2004 föreslog kommissionen ett nytt EU-program för ungdomar, *Aktiv ungdom*, för perioden 2007–2013. Detta nya program skall säkerställa kontinuiteten med det nuvarande programmet och göra det möjligt att utforma nya insatser till stöd för prioriteringarna i det politiska samarbetet, bl.a. ungdomars delaktighet som bidrar till deras aktiva samhällsengagemang, utvidgning av volontärtjänstverksamheten samt stöd till undersökningar och forskning som ska ge bättre kunskaper om ungdomars situation.

6. SLUTSATSER

Kommissionen uppmanar rådet att notera de resultat som uppnåtts vid genomförandet av det europeiska samarbetet på ungdomsområdet.

Alla åtaganden som följer av kommissionens vitbok har fullgjorts. Det har skapats enhetliga ramar för samarbetet. Ungdomar, ungdomsorganisationer, offentliga myndigheter, ministrar och EU-institutioner har engagerats i stor utsträckning.

²³ <http://europa.eu.int/youth/>

²⁴ http://europa.eu.int/comm/youth/whitepaper/post-launch/post_en_3.html#voluntary

²⁵ Eurobarometer 55.1 "Unga européer 2001".

²⁶ CCEB 2003.1 "Ungdomar i kandidatländerna".

EU står dock redan inför nya utmaningar på ungdomsområdet. Man måste undvika att en avmattning skapas i kölvattnet på den dynamik som vitboken gav upphov till. När väl det nya fördraget om konstitutionen har ratificerats krävs det nya åtgärder, eftersom samhället i allmänhet och ungdomen i synnerhet genomgår en snabb utveckling.

Kommissionen anser därför att rådets uppmärksamhet bör fästas på följande aspekter:

- En diskussion behövs om de prioriteringar i ramarna för det europeiska samarbetet på ungdomsområdet som bör styra de ungdomspolitiska insatserna under kommande år (en utveckling av de nuvarande prioriteringarna såväl som nya prioriteringar).
- Balansen mellan flexibilitet och effektivitet i den öppna samordningsmetoden på ungdomsområdet bör ses över.
- Den öppna samordningsmetoden bör leda till effektiva insatser i medlemsstaterna, bland annat för att ungdomarnas stöd och engagemang för denna process skall förbli garanterad även i fortsättningen.
- Samrådet med ungdomar bör vara kontinuerligt, strukturerat och effektivt såväl på nationell som på europeisk nivå.

Kommissionen kommer att överlämna dessa slutsatser till Europaparlamentet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén.